JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ojala, Jari

Title: Kansallisarkisto kohti vuotta 2025

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Kansallisarkisto 2020

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Ojala, J. (2020). Kansallisarkisto kohti vuotta 2025. In J. Nuorteva, & P. Happonen (Eds.), Kansallisarkiston strategia 2025 : näkökulmia tulevaan (pp. 10-11). Kansallisarkisto. Kansallisarkiston toimituksia. https://kansallisarkisto.fi/-/kansallisarkiston-strategia-2025

Kansallisarkisto kohti vuotta 2025

JARI OJALA

Jyväskylän yliopiston historian professori sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta vastaava varadekaani, Kansallisarkiston neuvottelukunnan puheenjohtaja

Digitalisaatio tarkoittaa kulttuurinmuutosta sekä arkistoaineistoja hyödyntävässä tutkimuksessa että tutkimustiedon ja tutkimusaineistojen jakamisessa. Kansallisarkisto on tämän murroksen ytimessä. Digitaaliset arkistoaineistot mahdollistavat avoimen tieteen periaatteiden toteutumisen: aineistot ovat helpommin niin kansalaisten kuin eri alojen tutkijoiden saatavilla ja tutkimusten toisintaminen on entistä vaivattomampaa.

Kansallisarkiston digitaalisten aineistojen monitieteinen hyödyntäminen avaa historiantutkijoille asiantuntijoina loputtomasti yhteistyömahdollisuuksia. Samalla se vahvistaa Kansallisarkiston asemaa yhtenä Suomen tärkeimmistä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen infrastruktuureista.

Digitaaliset aineistot sekä uudenlaiset tavat hyödyntää olemassa olevia aineistoja esimerkiksi käsinkirjoitettujen tekstien lukuohjelmien avulla avaavat uusia mahdollisuuksia tutkimukselle. Isot aineistot ja aineistojen yhdistely, erilaiset hakutoiminnot, tekoäly sekä rekisteriaineistot ovat ennen näkemättömällä tavalla tutkijoiden ulottuvilla. Digitaaliset aineistot mahdollistavat myös syvempien merkitysten ja arvojen kaivamisen isosta datasta. Suuria aineistoja vertailemalla on mahdollista löytää uusia yhteyksiä yksityiskohtien välille.

Kansallisarkiston neuvottelukunnan puheenjohtaja, professori Jari Ojala. Kuva: Jyväskylän yliopisto.

Muutos vaatii osaamista ja oppimista. Kuluneen kahdenkymmenen vuoden aikana tapa tehdä historiantutkimusta on muuttunut merkittävästi. Digitaaliset verkkoaineistot ovat kaikkien ulottuvilla ja arkistoissa digikamera on korvannut kynän, paperin ja tietokoneen tutkijan työvälineenä. Arkistotutkimus on kuitenkin perustunut yhä aineistojen syvälukuun. Jatkossa perinteisten menetelmien rinnalle tarvitaan uudenlaista osaamista ison ja syvän datan analysointiin.

Yliopistojen haastava tehtävä on kouluttaa Suomeen uusi tutkijapolvi, joka osaa hyödyntää parhaita käytänteitä uudenlaisten aineistojen analysoinnissa. Samalla on

Kansallisarkiston Jyväskylän toimipaikka. Kuva: Tiia Monto, Wikimedia Commons.

huolehdittava siitä, että nykyinen aineisto-osaaminen säilyy ja että perinteiselläkin historiantutkimuksella on nyt ja myös tulevaisuudessa tärkeä paikka suomalaisessa tiedemaailmassa. Vanhoja käsialoja pitää yhä opiskella ja suuri osa etenkin varhaisempien aikojen aineistoista on edelleen käytettävissä vain paperiversioina – ja digikuvassakin viime kädessä olennaista on sisältö. Lähdekritiikin merkitys ei katoa minnekään, päinvastoin.

Kansallisarkiston asema on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi kasvavan tiedon maailmassa. Arkisto vastaa julkisen tiedon elinkaaren hallinnasta sekä yhteiskunnallisesti ja tieteellisesti tärkeän tiedon arkistoinnista ja käytettävyydestä. Kansallisarkisto ei ole vain varasto, jonne tieto alkuperäisen käytön päätyttyä sysätään säilytettäväksi. Päinvastoin, Kansallisarkisto on dynaaminen tietoyhteiskunnan keidas, josta tieto on löydettävissä ja hyödynnettävissä tutkimuksen ja yhteiskunnan tarpeisiin.